

Таким чином, проведення судово-бухгалтерської експертизи у фінансових розслідуваннях має низку позитивних факторів, оскільки вона розглядає питання щодо правильності дій правоохоронних органів чи органів державних регулюючих служб та надає достовірні докази суду у вигляді об'єктивного висновку.

Враховуючи збільшення навантаження, а також різноманіття досліджень, які проводяться в експертних установах, основою для подальшого розвитку судово-бухгалтерської експертизи повинні бути такі напрями: покращити діючу нормативно-правову базу, яка регулює експертну діяльність в Україні шляхом розширення правових функцій експерта-бухгалтера; розробка й впровадження в експертну практику методик дослідження з урахуванням змін діючого законодавства й постійної трансформації способів скоєння злочинів у сфері економіки; розвиток подальшої спеціалізації експертів; з метою більш якісної підготовки матеріалів для проведення судово-бухгалтерських експертиз залучати в окремих випадках експерта для участі в слідчих діях в якості спеціаліста, що дозволить оперативно визначати обґрунтованість акту документальної ревізії (перевірки), встановити, яку додаткову перевірку необхідно провести. Такий підхід дозволить підвищити якість експертних досліджень, значимість судово-бухгалтерської експертизи як одного з основних інструментів при розслідуванні фінансових злочинів.

Список використаних джерел

1. Чеберяк П. П. Завдання судових експертиз при розкритті й розслідуванні злочинів, вчинених в економічній сфері України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2013. Вип. 10. С. 83-88.

2. Разборська О. О., Ємець В. В. Роль судово-бухгалтерської експертизи у вирішенні кримінальних та цивільних справ. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2014. Вип. 3. С. 309-317.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Дата оновлення: 28.04.20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 08.05.2020).

4. Суржик В. Г. Сучасні підходи щодо визначення економічної квінтесенції судово-бухгалтерської експертизи в Україні. *Науковий вісник Полісся*. 2019. № 1 (17). С. 166-172.

5. Парфентій Л. А., Тищенко Д. О. Слабкі сторони судово-бухгалтерської експертизи в Україні та основні напрями її вдосконалення. Інформаційні технології в соціокультурній сфері освіти, економіці та праві : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2018. С. 221-223.

Кочмар С.

студентка IV юридичного факультету

*Тернопільського національного
економічного університету*

Науковий керівник: к.ю.н, доцент

Кафедри теорії та історії держави

і права ТНЕУ

Вербіцька М.В.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВІДВІД СУДДІ ЗА НОВИМИ ПРАВИЛАМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.

Одним із основних завдань на сучасному історичному етапі розвитку України є побудова незалежного та справедливого правосуддя, без чого неможливим є утвердження правової та демократичної держави, проведення будь-яких правових, економічних та соціальних реформ. Головним завданням судово-правової реформи є реалізація

демократичних ідей та концепцій правосуддя, вироблених світовою практикою і наукою. А тому особливого значення в умовах сьогодення набуває розробка концептуальних основ сучасного стану судової системи України та напрямів її розвитку.

Ознакою правової держави є існування у правовій системі держави та ефективне забезпечення принципу незалежності судової влади. Виключно у незалежній судовій системі кожен громадянин зможе реалізувати свої права та захистити свої інтереси. Створення демократичної, соціальної та правової держави неможливе без незалежної судової влади. Принцип верховенства права не діятиме, якщо суддя буде упередженим.

Дослідженням даного питання займалися чимало науковців, зокрема серед них варто згадати таких як: І. Бутирська, Н. Кучерук, Ю. Стеценко, О. Черненко та багато інших.

Метою роботи є дослідження особливостей відводу судді в господарському процесі (за новими змінами).

Нова редакція ГПК України передбачає дещо змінений порядок розгляду заяв про відвід судді. Питання про відвід судді вирішує суд, який розглядає справу. Суд задовольняє відвід, якщо доходить висновку про його обґрунтованість. Якщо суд доходить висновку про необґрунтованість заявленого відводу, то він вирішує питання про зупинення провадження у справі. У цьому випадку вирішення питання про відвід здійснюється суддею, який не входить до складу суду, що розглядає справу, та визначається в порядку, встановленому ч. 1 ст. 32 цього Кодексу.

Як правило, з метою усунення питань про (не)упередженість, суддя нечасто самостійно задовольняє заяви про відвід.

Відповідно до попередньої редакції ГПК України, суддя зупиняв провадження у справі та передавав заяву про відвід на розгляд колег, які також дуже рідко задовольняли відповідні заяви[4].

Як наслідок, сторона, яка заявила відвід, не отримувала бажаного результату, а процес розгляду справи затягувався. При цьому зацікавлена сторона і до сьогодні не позбавлена права заявити новий відвід тому ж самому судді з інших підстав.

Тому законодавець скасував правило про зупинення провадження у випадку передачі заяви про відвід на розгляд іншому судді саме з метою усунути можливість для зловживання сторонами їхніми процесуальними правами у даному аспекті.

Відповідно до ст. 20 ГПК України суддя не може брати участь у розгляді справи і підлягає відводу (самовідводу), якщо він є родичем осіб, які беруть участь у судовому процесі, або буде встановлено інші обставини, що викликають сумнів у його неупередженості. Суддя, який брав участь у розгляді справи, не може брати участі в новому розгляді справи у разі скасування рішення, ухвали, прийнятої за його участі. За наявності зазначених підстав суддя повинен заявити самовідвід. З цих же підстав відвід судді можуть заявити сторони та прокурор, який бере участь у судовому процесі. Відвід повинен бути мотивованим, заявляється у письмовій формі до початку вирішення спору. Заявляти відвід після цього можна лише у разі, якщо про підставу відводу сторона чи прокурор дізналися після початку розгляду справи по суті [1].

Відвід - це процесуальний інститут, що містить умови, за яких особа не може брати участь у конкретній справі. Відвід судді у господарському процесі як правова категорія - це висловлення в письмовій формі недовіри судді господарського суду на підставі особистих переконань та поведінки конкретного судді у конкретній справі внаслідок виявлення будь-якої особистої прихильності чи упередженості, заявленна учасником розгляду конкретної справи [3, с. 107-116].

Право на подання заяви про відвід судді є однією з гарантій законності здійснення правосуддя і об'єктивності та неупередженості розгляду справи, оскільки статтю 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини закріплено основні процесуальні гарантії, якими може скористатися особа при розгляді її позову в національному суді і до яких належить розгляд справи незалежним і безстороннім судом, встановленим законом [5, с. 89-93].

Підстави для відводу (самовідводу) судді визначені ст. 35 ГПК України.

Відповідно до ч. 1-4 даної статті суддя не може розглядати справу і підлягає відводу (самовідводу), якщо:

1) він є членом сім'ї або близьким родичем (чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, брат, сестра, дід, баба, внук, внучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, член сім'ї або близький родич цих осіб) сторонні або інших учасників судового процесу, або осіб, які надавали сторонні або іншим учасникам справи правничу допомогу у цій справі, або іншого судді, який входить до складу суду, що розглядає чи розглядав справу;

2) він брав участь у справі як свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, представник, адвокат, секретар судового засідання, або надавав сторонні чи іншим учасникам справи правничу допомогу в цій чи іншій справі;

3) він прямо чи побічно заінтересований у результаті розгляду справи;

4) було порушено порядок визначення судді для розгляду справи;

5) є інші обставини, які викликають сумнів у неупередженості або об'єктивності судді.

Суддя підлягає відводу (самовідводу) також за наявності обставин, встановлених статтею 36 цього ГПК України, якою встановлено недопустимість повторної участі судді у розгляді справи. До складу суду не можуть входити особи, які є членами сім'ї, родичами між собою чи родичами подружжя. Незгода сторонні з процесуальними рішеннями судді, рішення або окрема думка судді в інших справах, висловлена публічно думка судді щодо того чи іншого юридичного питання не може бути підставою для відводу.

Право подання заяв та клопотань учасниками справи встановлено ст. 42 ГПК України.

Частинною 3 ст. 38 ГПК України встановлено, що відвід повинен бути вмотивованим і заявленим протягом десяти днів з дня отримання учасником справи ухвали про відкриття провадження у справі, але не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження. Самовідвід може бути заявлений не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження [2].

Отже, право на відвід є засобом реалізації права на захист прав та інтересів осіб, які беруть участь у справі, а право на самовідвід враховує й етичну складову, яка полягає в неможливості виконувати належним чином свої процесуальні обов'язки через причини етичного характеру

Досліджуючи прогалини механізму відводів і самовідводів, доречно зауважити, що вдосконалення такого механізму створюватиме додаткову гарантію захисту прав учасників господарського процесу, оскільки, по-перше, запобігатиме можливостям зловживань при розгляді господарських справ, по-друге, забезпечуватиме належний рівень захисту прав та законних інтересів учасників господарського процесу, неупередженість судді та судового експерта, а також передбачуваність результатів розгляду господарської справи, виходячи з належних та достовірних доказів у справі.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України // Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Бутирська І. А. Відвід (самовідвід) судді у господарському судочинстві / І. А. Бутирська // Право України. 2018. № 7. С. 58-70
3. Кучерук Н. С. Відвід судді у господарському процесі: окремі питання теорії та практики / Н. С. Кучерук // Слово Національної школи суддів України. 2016. № 2. С. 107-116
4. Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні // URL: https://www.pravo.org.ua/img/books/files/1561096843shadow%20report_judges2018_web.pdf

5. Стеценко Ю. Відвід судді як складова судового процесу // Юридична газета. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/vidvid-suddi-yak-skladova-sudovogo-procesu.html>

6. Черненко О. А. Відвід судді в господарському процесі / О. А. Черненко // Приватне право і підприємництво. 2015. Вип. 14. С. 89-93.

Лисак В.

студентка II курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: старший лаборант

кафедри цивільного права і процесу ТНЕУ

Паращук Л. Г.

РЕАЛІЗАЦІЯ КРЕДИТОРОМ ПРАВА НА НЕУСТОЙКУ

Найбільш поширеним видом цивільно-правових відносин є зобов'язання, зміст якого становить обов'язок боржника вчинити на користь кредитора певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматись від виконання цієї дії, та відповідне право вимоги кредитора виконання боржником його обов'язку. Проте досить поширеною є практика, коли боржник не дотримується домовленостей та не виконує усіх вимог, передбачених договором та законодавством. Саме тому, з метою стимулювання боржника виконати свою частину зобов'язання та зменшити ним прояв недобросовісності, існують різноманітні види забезпечення виконання зобов'язання, які регулюються главою 49 ЦК України [4].

Одним з традиційних та найбільш вживаних видів забезпечення виконання зобов'язань є неустойка. Це грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторі у разі порушення першим зобов'язання. Розрізняють такі види неустойки, як штраф та пеня. Варто зазначити, що обидва види забезпечень обчислюються у відсотках. Проте штраф обчислюється від суми невиконаного чи неналежно виконаного зобов'язання, а пеня лише у разі несвоєчасно виконаного зобов'язання. Крім того, різниця полягає і в тому, що штрафом є чітко визначена сума, яка сплачується одноразово, а пеня обчислюється за кожен день прострочення виконання та має триваючий характер [4].

Варто зазначити, що законодавець визначає предметом стягнення неустойки не лише грошові кошти, а й рухоме та нерухоме майно. Проте серед учасників зобов'язальних правовідносин стягнення неустойки у вигляді майна не користується великою популярністю. І це не випадково, адже неустойка нараховується у відсотках, і сторони договору віддають перевагу неустойці в грошовій формі [3, с. 55].

Але стягнення неустойки у вигляді майна не становить ускладнень. Сторони просто встановлюють в договорі, що штрафом виступатиме певна річ (пральна машина; холодильник; гаражний бокс, партія товарів тощо), оцінивши вартість цієї речі як таку, що відповідає певному розміру штрафу [3, с. 56].

Відповідно до ч.1 ст. 550 ЦК України право на неустойку виникає незалежно від наявності у кредитора збитків, завданих невиконанням чи неналежним виконанням боржником обов'язків. Це свідчить про те, що протиправна поведінка, шкода (збитки), причинний зв'язок між протиправною поведінкою і шкодою та вина порушника не є обов'язковими для відшкодування збитків, як це передбачено при настанні загальної цивільно-правової відповідальності. Для стягнення з боржника неустойки достатнім є наявність лише двох умов, а саме протиправної поведінки та вини боржника [1].

Звідси випливає, що застосування неустойки як виду забезпечення виконання зобов'язань має ряд переваг. Перш за все, вона застосовується незалежно від заподіяння збитків. Крім того,